

DOSSIER LITERARI

SZYMBORSKA

WISŁAWA SZYMBORSKA 2023

1	LES TRES PARAULES MÉS ESTRANYES	2
	Versió original: <i>Trzy słowa najdziwniejsze</i>	3
2	CORREU LITERARI	4
	Versió original: <i>Poczta literacka</i>	5
3	GENT DALT DEL PONT	6
	Versió original: <i>ludzie na moście</i>	8
4	LA CORTESIA DELS CECS	10
	Versió original: <i>Uprzejmość niewidomych</i>	11
5	ADÉU A UN PAISATGE	12
	Versió original: <i>Pożegnanie widoku</i>	14

1. **LES TRES PARAULES MÉS ESTRANYES**

Quan pronuncio la paraula Futur,
la primera síl·laba ja se'n va al passat.

Quan pronuncio la paraula Silenci,
el destrueixo.

Quan pronuncio la paraula Res,
creo una cosa que no té cabuda en cap inexistència.

(Wisława Szymborska. “Les tres paraules més estranyes”, *Instant*. Vic: Cafè Central, 2018, p. 31. Trad.: Joanna Bielak)

Versió original

TRZY SŁOWA NAJDZIWNIEJSZE

Kiedy wymawiam słowo Przyszłość,
pierwsza sylaba odchodzi już do przeszłości.

Kiedy wymawiam słowo Cisza,
niszczę ją.

Kiedy wymawiam słowo Nic,
stwarzam coś, co nie mieści się w żadnym niebycie.

(Wisława Szymborska. "Trzy słowa najdziwniejsze". *Chwila*. Wydawn. Znak, 2002, p. 14 [1996])

2. CORREU LITERARI O COM ESDEVENIR (O NO SER) ESCRIPTOR

Marlon, Bochnia. No tothom que sap dibuixar un gat assegut, una casa amb fum a la xemeneia i una cara feta a base d'un cercle, dues línies i dos punts serà un gran pintor en el futur. Actualment els teus poemes, estimat Marlon, estan en l'etapa d'aquests dibuixos. Segueix escrivint, pensa en poesia, llegeix poesia, però també pensa en adquirir una professió pràctica, independent de la protecció de les muses. Ens han dit que són histèriques; i amb les histèriques, no hi pots comptar.

A. M., Varsòvia. Els nens corren a l'escola trap-trap - trop, mentre la pluja, xip-xap o bola de neu, txaf, txof... Què és això? Però és clar, són rimes infantils escrites per dones espantoses. Vols unir-te a les seves files. No t'ho podem prohibir, però demanem pietat per als nostres fills, que fugen d'aquesta literatura pim-pam.

Marek de Varsòvia. Tenim una norma: tots els poemes sobre la primavera són automàticament desqualificats. Aquest tema ha deixat d'existir en la poesia. A la vida, és clar, encara existeix. Però són dues coses diferents.

Tomasz K., Chelm Lub. "Vaig escriure vint poemes per accident. M'agradaria veure'ls impresos"... –Per desgràcia, tenia raó el Gran Pasteur quan deia que l'atzar només afavoreix les ments preparades. Sembla que la musa et va trobar espiritualment ensorrat.

Baśka. "El meu xicot diu que soc massa bonica per escriure bons poemes. Què en penseu, dels que us he adjuntat?". Creiem que realment ets una noia preciosa.

K. T., Łódź. "M'encanta el que és bell, noble i sublim / M'encanten els vespres i les flors / I m'encanta la teva mirada feliç / Que transformo en carmesí..." Voldríem saber com ho fas i amb quina finalitat.

A. S., Ciechanowice. El final del poema sobre la primavera: "M'estimo la natura i ella, a mi / Si estem junts, cap dels dos serà infeliç " –ens el sabem de memòria i l'hem inclòs en el llibre de tresors de la vida. Malauradament la resta de la cançó és més fluixa.

(Wisława Szymborska. *Correu literari o com esdevenir (o no ser) escriptor*, Trad.: JLY. AIDA)

Versió original

Marlon, Bochnia Nie każdy, kto umie narysować siedzącego kota, domek z dymem z komina oraz twarz złożoną z kółka, dwóch kresek i dwóch kropek, będzie w przyszłości wielkim malarzem. Na razie wiersze twoje, Kochany Marlonie, są w stadium takich właśnie rysunków. Pisz dalej, myśl o poezji, czytaj poezję, ale i pomyśl o zdobyciu praktycznego fachu, niezależnego od protekcji muz. Są to, jak nam mówiono, histeryczki, a na histeryczki liczyć nie można. (p. 27)

A. M., Warszawa Dziaćki biegną do szkoły tupu-tupu - tup, podczas gdy deszczyk kapu, kap albo śnieżek ciapu, ciap ... Cio to? Ależ oczywiście, to wierszyki dla dzieci pisane przez różne straszliwe niewiasty. Pragnie Pani dołączyć do ich grona. Nie możemy zabronić, ale błagamy o litość dla naszych pociech, które od takiej literatury uciekają hyc, hyc , hyc. (p. 62)

Marek z Warszawy Mamy taką zasadę, że wszystkie wiersze o wiośnie zostają automatycznie zdyskwalifikowane. Ten temat przestał istnieć w poezji. W życiu oczywiście istnieje nadal. Ale to dwie różne sprawy. (p. 89)

Tomasz K., Chełm Lub. „Napisałem przypadkowo dwadzieścia wierszy. Chciałbym je ujrzeć w druku”... –Niestety, rację miał Wielki Pasteur, mówiąc, że przypadek sprzyja tylko umysłom przygotowanym. Muza zastała Pana w duchowym dezabilu. (p. 133)

Baśka "Mój chłopiec twierdzi, że jestem za ładna, żeby pisać dobre wiersze. Co myślicie o tych, które załączam?" –Sądźmy, że jest Pani rzeczywiście piękną dziewczyną. (p. 133)

K. T., Łódź „Kocham co piękne, szlachetne i wzniosłe / Kocham wieczory i kwiaty / I kocham twoje spojrzenia radosne / Które zamieniam w szkarłaty...” Chcielibyśmy wiedzieć, jak się to robi i w jakim celu. (p. 134)

A. S., Ciechanowice Zakończenie wiersza o wiośnie: „Kocham przyrodę a ona mnie / nigdy nam z sobą nie będzie źle” – umiemy już na pamięć i włączyliśmy do skarbicy dewiz życiowych. Reszta utworu, niestety, słabsza. (138?)

(Wisława Szymborska. *Poczta literacka, czyli, Jak zostać (lub nie zostać) pisarzem*. Wydawn. Literackie, 2000)

3. GENT DALT DEL PONT

Singular planeta i singular la gent que hi viu.
Depenen del temps però no el volen reconèixer.
I tenen maneres d'expressar el seu desacord.
Fan quadrets, com, per exemple, aquest:

Res de particular al primer cop d'ull.
Es pot veure un braç d'aigua.
Se'n pot veure una de les ribes.
S'hi veu un canot navegant amb penes i treballs
[contracorrent.

S'hi veu un pont sobre l'aigua i gent dalt del pont.
És evident que la gent s'afanya a anar més de pressa,
perquè, justament, des d'un núvol negre,
ha començat a ploure fort.

Tot plegat rau en el fet que tot seguit no passa res.
El núvol no canvia de color ni de forma.
La pluja no augmenta ni amaina.
El canot avança sense moviment.
Dalt del pont, la gent corre
just al mateix lloc que ara fa un instant.

Resulta difícil passar de llarg i estalviar-se el comentari:
Aquest no és pas un quadret innocent.
Aquí hom ha aturat el temps.
Ha deixat de comptar amb les seves lleis.
L'ha privat del seu poder sobre el decurs de les coses.
L'ha menystingut i l'ha profanat.

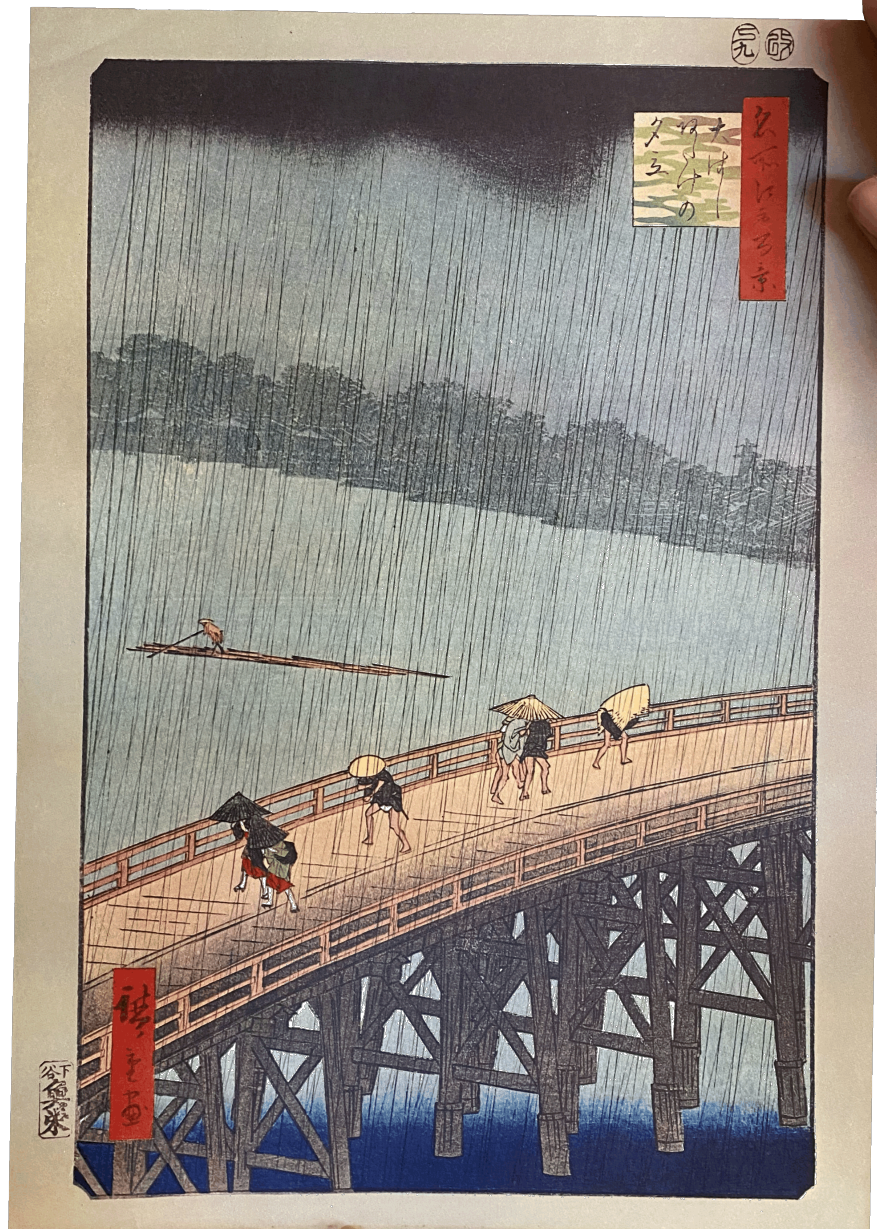
Per obra d'un rebel,
un tal Hiroshige Utagawa
(un ésser que, d'altra banda,
fa molt —com ha de ser- que va passar),
el temps ha ensopegat i ha anat per terra.

Potser sols es tracta d'una entremaliadura de no res,
d'un caprici a escala a penes d'unes poques galàxies;
tanmateix, per si de cas,
afegim el que ara ve:

Aquí, acostuma a ser de bon to
valorar altament aquest quadret,
meravellar-se'n i commoure's des de fa generacions.

Però també n'hi ha a qui ni això no els basta.

Senten fins la remor de la pluja,
senten la fredor de les gotes al clatell i a les espatlles,
contemplen el pont i la gent
com si s'hi veiessin a ells mateixos,
[...]
en la mateixa cursa, que mai no recorre
el camí fins al final, eternament per aconseguir,
i creuen, en la seva ardidesa,
que és així efectivament.

(Wisława Szymborska. "Gent dalt del pont", dins *Vista amb un gra de sorra*. Del recull "Gent dalt del pont". Barcelona: Columna, 1997, p. 177-179. Trad.: Josep M. de Sagarra)

Versió original

LUDZIE NA MOŚCIE

Dziwna planeta i dziwni na niej ludzie.
Ulegają czasowi, ale nie chcą go uznać.
Mają sposoby, żeby swój sprzeciw wyrazić.
Robią obrazki jak na przykład ten:

Nic szczególnego na pierwszy rzut oka.
Widać wodę.
Widać jeden z jej brzegów.
Widać czółno mozolnie płynące pod prąd.
Widać nad wodą most i widać ludzi na moście.
Ludzie wyraźnie przyśpieszają kroku,
bo właśnie z ciemnej chmury
zaczął deszcz ostro zacinać.

Cała rzecz w tym, że nic nie dzieje się dalej.
Chmura nie zmienia barwy ani kształtu.
Deszcz ani się nie wzmacnia, ani nie ustaje.
Czółno płynie bez ruchu.
Ludzie na moście biegają
ściśle tam, co przed chwilą.

Trudno tu obejść się bez komentarza:
To nie jest wcale obrazek niewinny.
Zatrzymano tu czas.
Przestano liczyć się z prawami jego.
Pozbawiono go wpływu na rozwój wypadków.
Zlekceważono go i znieważono.

Za sprawą buntownika
jakiegoś Hiroshige Utagawy,
(istoty, która zresztą
dawno i jak należy minęła),
czas potknął się i upadł.

Może to tylko psota bez znaczenia,
wybryk na skalę paru zaledwie galaktyk,
na wszelki jednak wypadek
dodajmy, co następuje:

Bywa tu w dobrym tonie
wysoko sobie cenić ten obrazek,
zachwycać się nim i wzruszać od pokoleń.

Są tacy, którym i to nie wystarcza.

Słyszają nawet szum deszczu,
czują chłód kropel na karkach i plecach,
patrzają na most i ludzi,
jakby widzieli tam siebie,
w tym samym biegu nigdy nie dobiegającym
drogą bez końca, wiecznie do odbycia
i wierzą w swoim zuchwalstwie,
że tak jest rzeczywiście.

(Wisława Szymborska. "Ludzie na moście", in: *Ludzie na moście*. Warszawa: Czytelnik, 1986, p. 44)

4. LA CORTESIA DELS CECS

El poeta llegeix poemes als cecs.
No havia previst que fos tan difícil.
La seva veu tremola.
Li tremolen les mans.

Percep com cada frase
és provada per la foscor.
Hi haurà de fer front a soles,
sense llums ni colors.

Una aventura perillosa
per als estels dels seus poemes,
per a l'aurora, l'arc iris, els núvols, els llums de neó, la lluna,
per als peixos, fins ara tan platejats sota l'aigua,
i el falcó, tan tranquil i encimbellat en el cel.

Llegeix —perquè ara és massa tard per no llegir—
sobre el nen amb jaqueta groga en un prat verd,
sobre les teulades vermelles que podem comptar a la vall,
sobre els números de les samarretes dels jugadors
i un desconegut nu a la porta entreoberta.

Li agradaria ignorar -encara que és impossible-
tots els sants de la volta de la catedral,
aquest gest de comiat des de la finestra del vagó,
la lent de microscopi i la lluentor en un anell
i les pantalles i els miralls i l'àlbum de cares.

Però gran és la bondat dels cecs,
grans, la tolerància i la generositat.
Escolten, somriuen i aplaudeixen.

Fins i tot n'hi apareix un
amb el llibre obert a l'inrevés
demanant un autògraf invisible.

(Wisława Szymborska. *La cortesia dels cecs*. Trad.: JLY. AIDA)

Versió original

UPRZEJMOŚĆ NIEWIDOMYCH

Poeta czyta wiersze niewidomym.
Nie przewidywał, że to takie trudne.
Drży mu głos.
Drżą mu ręce.

Czuje, że każde zdanie
wystawione jest tutaj na próbę ciemności.
Będzie musiało radzić sobie samo,
bez świateł i kolorów.

Niebezpieczna przygoda
dla gwiazd w jego wierszach,
zorzy, tęczy, obłoków, neonów, księżycy,
dla ryby do tej pory tak srebrnej pod wodą
i jastrzębia tak cicho, wysoko na niebie.

Czyta - bo już za późno nie czytać –
o chłopcu w kurtce żółtej na łące zielonej,
o dających się zliczyć czerwonych dachach w dolinie,
o ruchliwych numerach na koszulkach graczy
i nagiej nieznanym w uchylonych drzwiach.

Chciałby przemilczeć - choć to niemożliwe –
tych wszystkich świętych na stropie katedry,
ten pożegnalny gest z okna wagonu,
to szkiełko mikroskopu i promyk w pierścieniu
i ekrany i lustra i album z twarzami.

Ale wielka jest uprzejmość niewidomych,
wielka wyrozumiałość i wspaniałomyślność.
Słuchają, uśmiechają się i klaszczą.

Ktoś z nich nawet podchodzi
z książką otwartą na opak
prosząc o niewidzialny dla siebie autograf.

(Wisława Szymborska. "Uprzejmość niewidomych", in: *Dwukropek*. Kraków :
Wydawnictwo A5, 2005, p. 20-21)

5. ADÉU A UN PAISATGE

No li retrec a la primavera
que ja torni a ser aquí.
No la faig culpable
de complir, com cada any,
els seus deures.

Entenc que la meva tristesa
no aturarà el color verd.
Les tiges, si es vinclen,
ho faran sols sota el vent.

No em causa cap dolor
que la verneda, arran d'aigua,
ja torni a tenir amb què fressejar.

M'adono perfectament
que -com si encara fossis viu-
la vora de cert llac
ha restat bella com sempre.

No guardo cap rancor
al paisatge pel paisatge
de la badia enlluernada pel sol.

Fins i tot em puc imaginar
que uns que no som nosaltres
ara mateix són asseguts
sobre el tronc abatut d'un bedoll.

Respecto el dret que tenen
a murmurar, a riure
i a un silenci joiós.

M'hi jugo fins i tot
que i els uneix l'amor,
que ell l'abraça a ella
amb un braç tot viu.

Un òrnit novell remoreja
entre els joncs.
Els desitjo de tot cor
que el sentin.

No reclamo cap canvi
a les ones de la riba,
ara actives, ara manses,

i no pas a mi obedients.

No exigeixo res
al gorg sota la fronda,
ara esmaragdí,
ara safirí,
ara negre.

Sols a una cosa no m'avinc.
Al meu retorn allà.
Renuncio al privilegi
d'ésser-hi present.

Et vaig sobreviure prou,
i només prou,
per pensar-hi de lluny.

(Wisława Szymborska. "Adéu a un paisatge", dins *Vista amb un gra de sorra*.
Del recull "Final i començament". Barcelona: Columna, 1997, p. 201-203. Trad.:
Josep M. de Sagarra)

Versió original

POŻEGNANIE WIDOKU

Nie mam żalu do wiosny,
że znowu nastąpiła.
Nie obwiniam jej o to,
że spełnia jak co roku
swoje obowiązki.

Rozumiem, że mój smutek
nie wstrzyma zieleni.
Źdźbło, jeśli się zawaha,
to tylko na wietrze.

Nie sprawia mi to bólu,
że kępy olch nad wodami
znowu mają czym szumieć.

Przyjmuję do wiadomości,
że - tak jakbyś żył jeszcze -
brzeg pewnego jeziora
pozostał piękny jak był.

Nie mam urazy
do widoku w widok
na olśnioną słońcem zatokę.

Potrafię sobie nawet wyobrazić,
że jacyś nie my
siedzą w tej chwili
na obalonym pniu brzozy.

Szanuję ich prawo
do szeptu, śmiechu
i szczęśliwego milczenia.

Zakładam nawet,
że łączy ich miłość
i że on obejmuje ją
żywym ramieniem.

Coś nowego ptasiego
szeleści w szuwarach.
Szczерze im życzę,
żeby usłyszeli.

Żadnej zmiany nie żądam

od przybrzeżnych fal,
to zwinnych. to leniwych
i nie mnie posłusznych.

Niczego nie wymagam
od toni pod lasem,
raz szmaragdowej,
raz szafirowej,
raz czarnej.

Na jedno się nie godzę.
Na swój powrót tam.
Przywilej obecności -

rezygnuję z niego.

Na tyle Cię przeżyłam
i tylko na tyle,
żeby myśleć z daleka.

(Wisława Szymborska. *Koniec i początek*. Poznań: Wydawnictwo a5, 1993, p. 27)